

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utca 11.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . . . 8 fr
Félévre . . . . . 4 „
Negyedévre . . . . . 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Vereschagin.

A következő sorokat vettük:

„Tekintetes szerkesztő úr!

Engedje meg, hogy azon mozgalommal szemben, melyet a Vereschagin Krisztus képei ellen indítottak, mint buzgó keresztény hívő elmondjam nézeteimet, annál is inkább, mert nem állok egyedül azzal a felfogással, melyet én a nevezett festményekről táplálok.

„Az emberek világot mozgó eszmék legelseje a vallás, melynek megdicsőülése az emberszeretet, az erény; elfajzása a türelmetlenség, a fanatizmus“ mondja Jókai Vereschagin képeiről tett nyilatkozatában. A világ létezése óta a vallás képezi annak fő lüktető erejét. A vallás boldogító ereje nem függ a külsőségektől, sem pedig azok különféleségeitől; a fődolog az, hogy meglegyen bennünk azon magasztos tudat csirája, hogy létezik egy nálunknál bölcsőbb, hatalmasabb lény, ki bennünket igazgat, cselekedeteinket megfigyeli, jótetteinket jutalmazza s szerencsétlenségünkben segílyt nyújt. Ezen tudat ment meg számtalanokat a teljes elcsüggedéstől, ez nyújt reményt az örvény szélén állónak.

Vallástalanság csakis erkölestelenséget szülhet, minek következménye a bűnök posványában való fetrengés s végre az erkölcsi megsemmisülés. Valjon azonban a vallástalanságnak egyforma következménye van-e a társadalom minden rétegében? Nem. A műveletlen, alsóbb néposztály tolvajokat, rablókat, gyilkosokat szül, s ez elvetemültséget nem más, mint az istentagadás okozta. De bátran mondhatjuk, hogy istentagadók sokkal nagyobb számmal lépnek fel a műveltek, tudósok osztályában. Ezek nem elégednek meg egyszerű hívéssel, de nem is tagadnak vakon. Tanulmányoznak, kutatnak, összevetik a lehetségest a lehetetlennel, a csodát a természetessel s aszerint amilyen eredményre jutnak, lesznek istenhívők, vagy istentagadók, vagy ha megállapodásra nem juthatnak: kételkedők. Ezek már a legrégebbi idő óta kardoskod-

nak egymás ellen meggyőződésük mellett, nincs hatalom, mely gondolkodásmodjukat ellenkező irányba terelhetné. A legrégebbi idő óta foglalkoznak Istennel, lángeszű philosophusok vaskos kötetekben fejtegették s feszegették ezen témát s habár sokan voltak, kik azon eredményre jutottak, hogy Isten létezik, hogy a világot ő teremtette semmiből, hogy a csodákat az ő mindenhatósága idézte elő, mégis egy egész légiót lehetne összeállítani azokból, kik hatalmas s meggyőző érvekkel bizonyították, hogy Isten nem létezik, hogy a világ sok ezer éven át magától lett azzá a mi s hogy a csodák egyszerű természeti tünemények.

Azelőtt az ilyen istentagadó iratokat elégették, szerzőik pedig a legnagyobb büntetésben részesültek. De utóbb, midőn a népek elérték már a cultura magasabb fokát, szabadon lehetett gondolkodni. Nem állta el többé a tudósnak gondolkozását semmi akadály irhatott, amit jónak látott, szabad folyást engedhetett gondolatainak saját meggyőződése szerint. Most már egész könyvtárakat lehetne felállítani mindazon könyvekből, melyek Isten létét tagadják, melyek a vallás alaptételeit megtámadják. Nem fordult elő azóta eset, hogy ilyen művek eltiltattak volna a nyilvánosság elől. Hazánkban, igaz, még nem volt alkalom, hogy a hit védelmezője, a papság, kényszerítve érezte volna magát a fellépésre, hogy a hittagadó iratokat elkobozzák a közönség elől: de külföldön, különösen Német és Franciaországban majdnem naponta jelennek meg munkák, melyekben a vallás dogmáit megtámadó tételek s az ellenkezőt való bizonyítások fellázítják a hívők lelkiületét. S valjon Német vagy Franciaországban meggátolják-e ezen munkák terjesztését? Nem. Mert a gondolkodás szabad folyását korlátolni alig lehet, és ennek dacára azt tapasztaljuk, hogy a vallásosság ép ez országokban nem hagy semmi kívánni valót. A kiben erősen él a hit, annak nem válik hátrányára a hitet tagadó munkák olvasása, akinek szívében pedig már megingott a vallási meggyőződés, annál theologiai munka sem talál termékeny talajra.

Nézetem szerint tehát nemcsak céltalan, de határozottan káros is volt a Vereschagin „Krisztus képei“ ellen indított mozgalom.

Vereschagin nem szavakban fejezi ki gondolatait, hanem festményekben. A forma ugyan más, de lényegileg ugyan azt teszi, a mit számos bölcsész és természettudós előtte elkövetett. Ők ép úgy mint Vereschagin megtámadtak egy dogmát. De e sokoldalú támadások dacára sem szünt meg a vallásosság, mert nincs vallás, melynek a kutatás és gondolkodás szabadsága ártana. Vagy azt hiszik talán, hogy egy festmény, mely csak a művész felfogását fejezi ki, minden érvelés nélkül, nagyobb hatást gyakorland a lélekre s gondolkozásmódra, mint egy vastag munka, mely nemcsak támadással, hanem az ezt támogató bizonyítékkal is előlép? Bátran állithatom, hogy Renan s Dulk Albertnek múlt évben megjelent munkája sokkal inkább képesek tápot adni a kétkedésnek, mint a Vereschagin képei, melyeket megnézve a szemlélő nem azt tekinti először, vajon megfelelnek-e a való igaznak, hanem igenis azt, mily esztetikai hatást gyakorolnak reá. Nem akarom e helyen bővebben fejtegetni, vajon Vereschagin festményeivel megtámadta-e és mennyiben támadta meg a dogmát; nézzük csak azt, mily érzelmeket s gondolatokat keltenek e képek a szemlélőben? A művelt, felvilágosodott osztály a festmények művészi becsét mérlegeli és a Vereschagin képei époly kevésbé teszik a szemlélőt hitetlenné, mint a hogy Munkácsy festménye nem változtatja őket vallásosabbakká; az alsóbb műveletlen

osztályra pedig éppen a vallásos hatást gyakorolja Vereschagin festménye.

Ezek után mondhatom, hogy a Vereschagin szent képei ellen indított mozgalom épen a vallásosság érdekében nem volt helyén. Mert habár a kiállítást megakadályozták is, a lefényképezett másolatok terjesztését meg nem akadályozhatják, s így a prózai kópia kerül a tömeg közé az összes legendákkal együtt, melyek a mozgalomból a képekhez tapadtak.

Ezt pedig csak úgy lehetett volna megakadályozni, ha a kérdéses képek kiállítása ellen semmi akadályt nem gördítenek vala.

A képeket, ha hirbe nem hozzák, megtekintik és jönnek vagy rossznak találják, a többivel pedig egy pillanatig sem foglalkoztak volna. *Egy hívő.*

A képviselőházból.

A lefolyt héten csak két anteszemita tüntette ki magát a költségvetés részletes tárgyalásánál. Rác Géza egy interpellációval lépett a sorompóba, melyben a szesz monopolum behozatalát sürgeti. Rác Géza urat egyik helybeli napilap, minden felszólalása után, az antiszemiták Benjaminjának nevezi el, a mi első sorban arra enged következtetést, hogy a feje lágya még mindig nem nőtt be. Pedig Rác Géza azokhoz az emberekhez tartozik, kikről azt szokták mondani, hogy nagy reményekre jogosítanak fel. A tapasztalat azonban azt látszik bizonyítani, hogy e remény csalóka, mert egyik beszédétől a másikig

T Á R C Z A.

Az elhagyott.

— Elbeszélés. —

Irta **Dr. Lehman.**

A zsidók elküldék a rabbit a szent tekerescsel a császár elé; nagy tömeg csődült a küldöttség köré és az őrség is tisztelgett. Midőn később az ünnepi tudósítások az utóbbi jelenséget felsorolták, azonnal megjegyzték, hogy az őrség csak a nagy tömeg miatt vonult ki; ezzel nem akartak a zsidó rabbinak tisztelegni — nem akarták még ezen ünnepélynél sem a zsidókat a keserűségtől megkimélni.

Este nagy kivilágítás volt; az utcák fényárban usztak, a Szt.-István tornya csucsáig tündökölt a bengáli fénytől. A házakat többé kevésbé szellemes versekkel el látott és kivilágított átlátszó képek diszitették. A zsinagógán szintén egy szép kivilágított transparent volt, mely egy békóba vert öreg zsidót ábrázolt, kinek lánczait egy genius leoldja és a császár lábaihoz teszi. Zebulon és neje megálltak e képnél és nagy érdekléssel szemlélték, ekkor egy hölgy Zebulont megszólította; mire ez halálsápadt lett és alig felelhetett.

Kérdőleg tekintett Fridrika reá, ő azonban hebegé: „El, el innen, siessünk haza!“

Vendéglőjükbe tértek. Zebulon nagyon egyhangú volt és fiatal nejeinek nem fiolt bátorsága tőle felvilágosítást kérni.

Midőn másnap Fridrika felébredt, megijedt férje halvány arcától.

Aggodalommal tudakozodott hogyléte felől, azt válaszolta, hogy tegnap valószínűleg meghüté magát; ezután órájára nézett.

„Oh!“ mondá, „óram megállt, elviszem egy ügyes óráshoz; egy negyedóra múlva visszatérek.“

„Reggelizzél előbb!“ viszonzá Fridrika.

„Mire a reggelit hozzák itt leszek, mert óra nélkül nem tádok mit csinálni! Az órás majd másikat ad addig míg az enyém elkészül.“

E szavak után eltávozott. A fiatal asszony elhagyta ágyát és felöltözködött, Behozták a reggelit, az orvos rendelkezte meg elmenetelénél, de a kávé már kihűlt és a férje még most sem jött vissza. Már aggódni kezdett és nyugtalanul járt fel és alá a szobában; így lett 10 óra, 11 óra, dél, — Zebulon még most sem érkezett meg. Halálos kínok között tölté el a fiatal nő a napot melytől annyi élvezetet várt; már esteledett és férje még mindig távol volt.

folyton hanyatlik, és ha tovább is így folytatja, akkor nemsokára oda jut, a hová nagy prófétája Istóczy Győző jutott, ki, midőn okosat cselekedni akar, — egyszerűen hallgat.

K o m l ó s y Ferencz esütörtökön szólalt fel és elnöki rendreutasítást provokált bárdolatlan kifakadásival. A Ház elnöke P é c h y Tamás figyelmezteté, hogy ne szidja a zsidókat, mert hatszázezren vannak, és hogy ne beszéljen a képviselőházban ellentétekről, mik a zsidókat a nem zsidó polgároktól elválasztják. Komlósy erre azt válaszolá, hogy tudna az elnök eme figyelmeztetésére kadencziát mondani, de nem válaszol. E megjegyzése általános derűtséget okozott a Házban, mert olyan fontoskodó arczot vágott e kijelentéséhez, mintha legalább is egy világra szóló titkot zárna el bánatos keblében.

Még ennél is indokoltabban harsogott fel a Ház kaczaja, midőn Komlósy azt állítá, hogy neki gabonája volt, melyet midőn eladni kívánt, a zsidó gabonakereskedők azt mondták: Adja el Istóczy-nak.

Nagyon helyesen! Miért is fordult zsidó kereskedőhöz, miután folytonosan azt hangoztatja: ne vásároljatok zsidótól, kerüljétek a zsidót, a zsidó ilyen meg amolyan csaló sat. Az a tény, hogy ő mégis a zsidókat kereste fel, mikor gabonáját eladni akarta, csak azt bizonyítja, hogy meggyőződése ellen szórta a zsidók ellen vádjait, és hogy a zsidók nem oly roszak, mint a milyeneknek ő festi őket. Egyébiránt elég jellemző Komlósy jóhiszemű eljárására nézve az, hogy ő, a ki a zsidó gabonakereskedőket azzal vádolja, hogy Istóczyhoz küldték, óvakodott elmon-

dani, hogy végre hát mi sorsa lett gabonájának. Jól tette, hogy ezt el nem mondta, mert e vallomásával lerontotta volna előbbi vádjai.

Kint a folyóson azonban néhányan mégis érdeklődtek a Komlósy gseftjei iránt és mikor az utóbbi a beszéd befejezése után a tanácsteremből kiment, azt kérdezték tőle:

— No eladtad-e már a gabonádat Franczi?

— Persze, megvette a zsidó, még pedig úgy, hogy retekre valót sem rebacholt rajtam.

— Akkor hát mit kiabáltál odabenn, hogy Istóczyhoz küldtek?

— Hja, erre tudnék sok kadencziát, de nem felelek semmit . . .

Ime, így ámitják az antiszemiták a világot; de e világ már kezdi belátni, hogy fele se igaz annak, a mit az antiszemita beszél.

— z.

A Dr. Englander ügy.

A szenzációs elfogatási ügy, melynek Dr. Englander Ede fővárosi ügyvéd néhány héttel ezelőtt áldozata volt, oly fordulatot vett, a melyet közvetlenül az elfogatás megtörténte után lapunkban előre jeleztünk és a minőre mindenki elkészülve volt, aki Dr. Englandert közelebből ismerte és tudta másrésztől azt is, hogy szokták bizonyos vidéki hatóságok a törvényt tisztelni, mikor annak zsidó ellenében való alkalmazásáról szó van.

Dr. Englander Ede urnak az egész affairben

Félelem és aggodalomtól félbetegesen feküdt Fridrika a pamlagon; végre csengetett és magához hivatá a vendéglőst. Ez feljött és csodálattal hallá a fiatal hölgy elbeszélését; azt tanácslá, hogy várja be az éjszakát és reggel értesitse a rendőrséget.

Milyen éjszakát töltött Fridrika! Mi történhetett férjével? Hallgatódzott, mihelyt egy kocsizörgést hallott. Néhányszor állt meg kocsia a vendéglő előtt. Fridrika ilyenkor a lépcsőhöz rohant, hogy a visszatérő férj karjaiba boruljon; — de idegenek voltak, kik megérkeztek. Csalatkozva tért a szegény nő szobájába, hogy ismét hiába reménykedjék.

Az éj egész örökségnek tünt előtte. Végre pittymalolt. Fridrika még szemét sem hunyta be. Nyolcz óraker belépett a vendéglős, hogy őt a rendőrséghez elkísérje. Itt is bámulattal vették tudomásul a jelentést. Dr. Zebulon utlevele még ott volt. Kérdezték a szerencsétlen nőt, hogy hogyan élt férjével, volt-e nála pénz, vagy el van-e otthon adósodva. Oh, oly boldogan éltek együtt mi sem zavará meg a házi békét, még Fridrika szüleihez való rossz viszonya sem. Pénz nem igen lehetett nála, talán néhány forint, mert tárczája a bőröndben volt jól elrejtve. Anyagi viszonyai a legkedvezőbbek voltak; hisz Fridrika hozománya jól el volt helyezve és még eddig érintetlenül maradt.

Napok multak; Zebulon nyom nélkül eltűnt; a rend-

őrség minden kutatása eredménytelen volt. Megszökött talán? De miért szökött volna meg a legkényelmesebb helyzettől és legkedvezőbb viszonyoktól? Vagy meggyilkolták volna? De miért gyilkolták volna meg, midőn csak jelentéktelen érték volt nála? Vagy talán fényes nappal valami szerencsétlenség érte, akkor nyomára jöttek volna, vagy megtalálták volna hulláját?

Nyolcz nap után Fridrika visszautazott P...be; nem ment a vasutról lakására, hanem szülei házába. Ezek megijedtek leányuk láttára, de még inkább, midőn kisírt és bűtől meggörnyedt alakját megpillantották. Sirva borult atyja lábaihoz; ez felemelte őt és megölelte.

De mennyire megrémültek a szülők, midőn vejük rejtélyes eltűnésének szomorú híret hallották! Salz ur egy ügyes rendőr kíséretében Bécsbe utazott. A legesekélyebb nyomot sem lehetett felfedezni; Zebulon aznap reggel a főváros egy órájánál sem volt.

Salz ur nem kimélt sem időt, sem fáradságot, de költséget sem: a kül- és belföld minden hírlapjaiban felhívást köröztetett és díjat tűzött ki a legkisebb hírre. Mind hiába volt; dr Zebulon eltűnt.

III.

Fridrika ismét szüleinél élt mint férjhezmenetele előtt; fokozódott szeretettel iparkodtak az öregek leányuk sorsán enyhíteni; az előbbi egyenlenséget soha szóba

csak az az egyedüli büne, hogy zsidó, mert ha nem az, akkor Juszt György túróc-megyei főispán az önkény ily hallatlan aktusát elkövetni nem merészi és Lehoczky Vilmos szolgabíró meggondolja vala, mielőtt egy előkelő fővárosi ügyvéd, erkölcsi kivégzéséhez pribéki segédkezést nyújt.

Mi felszólaltunk eme brutális erőszakoskodás ellen, mert feladatunk a jogtiprás, az igazságtalanság, az üldözés és elnyomás ellen küzdeni és mert Juszt György főispán urnak eljárásában a közepkori várispánok ama tempója nyilatkozik, mely szerint a velük érintkező zsidók csak addig érezhettek magukat biztonságban, míg a nagyúr kedvére tudtak járni; abban a pillanatban pedig, midőn ők is követelni merészkedtek, a hatalmas ur nyomban börtönbe hurczoltatta szegényeket . . . .

Örvendünk, hogy az ügy vizsgálata nekünk adott igazat, a mennyiben Dr. Engländer Ede büntelensége napnál fényesebben kiderült. De bármily nagy is örömünk e fölött, mégis elkésérít bennünket a tudat, hogy a valódi bűnösöket eddig még semmi büntetés nem érte és hogy az ártatlanul üldözött eddig semmi elégtételt nem nyert.

Alantabb közöljük az ügy jelenlegi állását feltüntető beadványokat, melyeket Dr. Engländer Ede a belügyminiszterhez és a kir. főügyészséghez egyidejűleg benyújtott. Reméljük, hogy az igazság mind a két helyen erős védelemre találand.

sem hozták és soha szemrehányással nem keseríték a szegény nőt. Így múlt el egy évtized: ekkor meghalt az anya és három évre reá az apa is követé nejét a sírba. Fridrika most egyedül állt a világon.

A szegény elhagyott nő elhatározta magát, hogy kissé szórakozzék, a gyász év után utazásra térni; de a 66. év háborus idők akadályozták terve kivételében. A 67. év tavaszán, egy keresztyén barátnője kíséretében, kit utitársul vett maga mellé, elhagyta hazáját. Bécsben nem sokáig tartózkodott; a szép császári székhely keserű emlékeket idéztek fel benne. Dresdában állapotott meg először hosszabb időre, itt is különösen a gazdag képtár kötötte le a hölgyek figyelmét. Midőn Murillonak a „Ludtolvaj“ gyönyörű festményét bámulták, egy ur csatlakozott hozzájuk. Laditz ur szinte P . . .ből való; Skopp asszonynak, Fridrika utitársának jó ismerőse. Különös, hogy ugyanazon utiterve volt, mint a két nőnek; ő is Berlinbe, Hamburgba, Hannoverbe, Kölnbe és innét Párisba a világkiállításra akart utazni. Tehát magától értetődik, hogy ezentul a nők állandó kísérője maradt.

Laditz ur szép ember volt, finom modoru és minden tudományban nagy jártassággal bírt, körülbelül 36 éves lehetett. Ő tulajdonkép vegyész volt; de a szakmát a hírlapirodalommal cserélte fel, a mennyiben több nagyobb hírlapnak tudósítója és munkatársa volt. Ennél fogva nem-

Dr. Engländer Edének a belügyminiszterhez benyújtott kérvénye többek közt ekkép hangzik:

„Kegyelmes Uram! A dolognak erkölcsi oldala is van . . . Mivé tette az említett szolgabírói rendelet és az annak folytán történt letartóztatásom polgári becsületemet? Hová sülyesztette társadalmi állásomat? Hát nőm és családom az eset által nem is érintettek? De hová juttatta keresetforrásomat?”

Az ügyvéd csakis a kliensei bizalma folytán keresheti meg kenyerét. Azelőtt virágzó irodám az alig néhány hét előtt történt eset óta immár akár be is zárhatom. Ki fogja ügyét egy család és okirathamisítás miatt letartóztatott ügyvédre bízni? Nem mindenki kutatja a dolog lényegét, sőt a mindennapi életben mérvadónak vett napilapok legnagyobb része megelégedett a sensationális hír, egy budapesti jól situált ügyvéd letartóztatásának regisztrálásával. Hogy mi módon, mily iniciatívából történt ez — fejtegetni feleslegesnek tartották, jóllehet előkelőbb s nem csupán a sensatiót hajhászó lapok igazolásomra és a szolgabíró eljárásának kárhóztatására sok szép cikket irtak. Oda jutott már irodám, hogy mig azelőtt naponként volt több beadványom és tárgyalásom, most már hetek óta egy sem.

Az annyira féltett polgári becsületen nem esett-e esorba a szolgabírói önkény által?

A rajtam ejtett alig gyógyítható seb nyomása alatt is bírok annyi tárgyilagossággal, hogy tudom, miszerint a műveltség legmagasabb fokán álló államokban is — természetesen nagyon ritkán — fordulnak elő esetek, midőn a hatalom depositarusai elvégre is emberi szenvedélyektől és gyöngeségektől elragadtatva a hatalmat a jog fölébe helyezik, de meg vagyok arról is győződve, hogy valódi jogállamban a hatalom ily nyilvánulását a jog követi és követnie kell.

csak mulatságból és élvezetből utazott, hanem szülővárosának nagyobb ujságai számára utleírásokat is irt. Nagyon szórakoztatá a hölgyeket, midőn este a nap eseményeit felolvasá előttük, vagy midőn valami czukrázdában honi lapjaink hasábjain saját utazásukról olvashattak a melyben gyakran maguk is, habár álnév alatt, szerepeltek. Fridrike irányában Laditz ur kiválóan előzékeny és udvarias volt, de neki is megtetszett a művelt világlátott ember. Laditz protestans vallásu volt, így Fridrika nem is képzelhette, hogy más érdek vezérelné, mint a barátság. Fridrika most 31 éves volt; szépsége nem csökkent és a régi gyász már rég eltűnt. Örömmel élvezé a jelent és nem fáradt bele mindazon érdekes dolgok szemléletébe, mit az utazás nyújtott.

Berlinben kérdé legelőször Skopp asszony, hogy nincs-e szándéka még egyszer férjhez menni.

„Óh!“ mondá Fridrika, „el vagyok én már arra átkozva hogy egyedül bolyongjak e földön. Vallásom törvényei nem engedik meg a férjhezmenetelt addig, mig csak a szegény Zebulon halála be nem bizonyittatik.“

„De nem tekintik azt megholtnak, ki már 15 éve nyomu nélkül eltűnt?“ kérdé Skopp asszony.

„Nem, soha, világosan kell halálát bizonyítani, magyarázá gyakran atyám.“

Skopp asszony már nem bolygatá többé e tárgyat; de egy alkalmat sem mulasztá el valahányszor Fridrikával egye-

Bizalommal fordulok azért Nagyméltóságodhoz :

Méltóztassék az ügyet szokott tárgyilagossággal megvizsgálni és addig is, míg a budapesti kir. főügyészség előtt hivatalos hatalommal visszaélés miatt tett feljelentésem intézést nyerend, a fent kifejtett eshetőség kikerülése, de a rajtam ejtett durva sérelemnek megtorlása, a jog és törvénynek érvényre emelése, valamint a hallatlan eset által felháborodott közvélemény megnyugtatósa czéljából :

Lehóczky Vilmos Turóc-Szt-Márton-Olatniczai járás szolgabíróját hivatalos állásától felfüggeszteni.

A kir. főügyészséghez intézett beadványa pedig ekkép hangzik :

Méltóságos kir. Főügyész Úr!

Justh György Turóc megyei főispán ellenem T.-Szt.-Márton-Olatniczai járás szolgabírója előtt csalás illetve okirathamisítás miatt vádat emelt! Az ügy a budapesti kir. törvényszék, mint büntető bíróság elé került, a hol a/. alatt csatolt végzéssel az ellenem folyamatba tett büntető eljárás megszüntetett.

Bár ezen végzés ellen annak az iratoknak fegyelmi hatóságomhoz, a budapesti ügyvédi kamarához leendő áttételét rendelő intézkedése, de különösen az „indokok” miatt a 2/. a. másolatban becsatolt felebbezéssel élni voltam kénytelen, mégis már most kell, hogy panasz tárgyává tegyem azon merényletet és kimondhatlan nagy sérelmet, mely ellenem Lehóczky Vilmos szolgabíró által elkövetett.

Avagy nevezhető-e más néven az ily intézkedés? Találunk-e hozzá hasonló esetet honi igazságszolgáltatásunkban?

Justh György főispán vádat emelt ellenem szolgabírójánál csalás és okirathamisítás miatt.

Ammyira terjed-e a felebbvaló iránti tisztelet vagy nevezzük elfogultságnak, hogy midőn ezen felebbvalónak

személyes ügyéről van szó, jogot, törvényt mindent figyelmem kívül kell hagyni? Nem kell-e egy szolgabírónak hivatalos teendői közepette hatáskörén belül maradnia?

Nem hiszem, hogy Lehóczky Vilmos szolgabíró törvénybeli tudományt odáig, ki nem terjednek, hogy — a vád csalás és okirathamisítás miatt emeltetvén — bűnügyekben bírói hatáskört nem arrogálhat s így rosszhiszemüleg járt el.

Nem mulaszthatom el hogy Méltóságodnak a dolog lefolyását, habar röviden is előadjam.

Múlt év Deczember 7-én este, kimerülve a napi munkától irodámat elhagyom, hogy a megfeszített szellemi munka után néhány kollegám és kliensem körében fesztelen társalgásban találjak némi szórakozást, midőn hirtelen haza hívnak: „Két úr igen fontos ügyben óhajt beszélni velem, rögtön haza jöjtek.”

„A törvény nevében önt letartóztatom,”

„Miért?”

„Dr. Englender Ede budapesti ügyvéd Justh által már kifizetett váltókat érvényesítvén, letartóztatandó, vagyona zár alá veendő és biztos kíséret mellett ide küldendő.”

Igy hangzik körülbelül a Lehóczky Vilmos szolgabíró által a budapesti főkapitánysághoz átküldött távirati megkeresés és a főkapitányság ezen rendeletet haladéktalanul foganatosítá.

Másnap deczember 8-án már hasábos közlemények állanak a napi lapokban: „Egy budapesti ügyvéd sensatiós elfogatásáról” . . . „Dr. Englender Ede váltót hamisított.” „Dr. Englender Ede a Turóc megyei főispántól csalás úton rengeteg összeget csalt ki.” Nem, csak kicsalni akarta.” Ilyen és ehhez hasonló hírek keringenek a légben, az egész országban szóbeszéd tárgyává válik és a váltóhamisító, a

dül volt, Laditz ur kitünő képességét kiemelni. Ha Laditz ur jelen volt, akkor gyakran vallási dolgokra terelé a társalgást. Különösen többször beszéltek a vallások különféleségéről. Laditz ur ilyenkor nagy tisztelettel szólt a zsidó hitről és annak követőiről; természetesen mint keresztény saját vallását mindenek fölé helyezte. A zsidó vallás nézete szerint a protestans vallás lépcsőzete volt. Többféléit kiemelt mi a zsidóságban formaszzerűnek, szigorunak és korlátolt nézetnek látszik.

„De korszakunk humanus eszméi és haladása oda irányulnak, hogy az ellentéteket megszüntessék a nézetek szegletességét csiszolják és kiegyenlitsenek mindent, hogy így az embereket jobban egymáshoz fűzzék.” Ezeket szokta mondani rendesen a vita végén. „Bármily bástyákat is emelt a nevelés; a szoros érintkezés mind lerombolja azokat és azokon keresztül nyújtják majdan az emberek egymásnak a testvéri kezét a szoros szövetségre.”

„Különben,” folytatá ezután mosolyogva, „egészen mindegy bármily alakban imádjuk a legmagasabb lényt. A művelt ember mind elismeri ezek jogosultságát és soha sem igényli kizárólag magának és övéinek a menyországot.”

Az ilyen beszélgetések, mire Fridrika semmi ellenvetést sem mondhatott, nem maradtak minden hatás nélkül, mert midőn utazása elején még szigoruan megtartá az étkezési törvényeket, most mindinkább engedett azokból. Mind-

annyiszor, ha ilyesmi történt, Skopp asszony intett Laditz urnak.

Mielőtt még Berlinből távoztak volna a zsinagokát is meg akarták tekinteni. Egy szombati napon először is az orthodox templomba mentek. Nagy hőség volt és a szűk, dohos, alacsony teremben alig maradhattak; azért még a szónoklat előtt távoztak onnét.

„Látja Fridrika,” mondá Laditz, „ez az ókori zsidóság.”

A társaság ezután az oranienburgi szép zsinagógába ment. A gyönyörű épület igen jó benyomást tett rájuk, az orgona szépen szólt, a kar felülmulhatlan jó, de a templom üres volt. A csekély számú ajtatoskodó elveszett a nagy teremben.

„Látja,” mondá Laditz távozáskor, midőn a nőekkel a templom előtt találkozott, „ez a jelenkor zsidósága. Megközelíti a protestans szertartásokat, csak hiányzik még többegymás. A modern zsidó a keresztényekkel együtt ünnepli a vasárnapot és valamint ez a papoknak és vénasszonyoknak engedi át az istentiszteletet rendelni, midőn mindenki munkálkodik — egy istentisztelet, melyhez senki sem jár!”

A következő vasárnap a reformközség zsinagógáját látogatták meg utasaink. A berlini reformatus zsidóközség mely 1846-ban alakult a szombatot vasárnapra tette át.

A templomban nők és férfiak együtt ülnek, az utóbbiak hajadonfőt.

csaló a hüvösben ül, nincs alkalma magát igazolni, mivel az erőszak a jog előtt jár.

F. é. január hó 7-én a budapesti kir. törvényszék határozott.

„Ő Felsége a király nevében végeztetett:

Csalás illetve magánokirathamisítás büntetetei miatt feljelentett s még a rendőrségi előnyomozat alatt szabadlábra helyezett Dr. Engländer Ede ellen folyamatba tett s az előnyomozat stádiumában lévő bünvádi eljárás megszüntetettik . . .

Méltóságos Főügyész Úr! Ha az 1878: V. tcz. 193 és 471 §§-ai törvényerőre emelkedtek, hogy alkalmadtán a bíró azokat alkalmazza is s ne csak a törvény holt betűi maradjanak: úgy én a büntető törvénykönyv ezen §§-ai alapján:

Lehóczky Vilmos Turócz-Szt.-Márton-Olatniczai járás szolgabírája ellen vádat emelék hivatalos hatalmának visszaélése miatt.

Feljebbvalójának egyszerü feljelentésére. anélkül, hogy ezen feljelentés tárgya valamelyes módon még csak valószínűvé tétetett volna, elrendelte ezen szolgabíró — egy közigazgatási organum. — jól tudva, hogy hatáskörén kívül esik, letartóztatásomat.

Eltételezve a kiszámíthatlan anyagi kártól, mely engem a szolgabírónak ezen világosan törvényellenes eljárása által ért, a mely kár semmi körülmények között sem pótolható, — ezen eljárása épen alkalmas volt arra, hogy polgártársaim bizalmát is, melylyel — szerénytelenség nélkül mondhatom — nekem nagy mértékben adóztak, tőlem elrabolja.

Lehóczky Vilmos szolgabíró hivatalos hatalmával visszaélés engem törvényellenesen letartóztatva: a személyes szabadság elleni vétséget követte el és az 1878:

V. tcz. 193. §-a értelmében egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

De ugyanő, mint közhivatalnok azon czélból, hogy nekem jogtalanul kárt, sérelmet okozzon hivatali eljárásában kötelességét megszegte s így a hivatali visszaélés vétségét követvén el, az 1878: V. tcz. 471. §-a alapján öt évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Már pedig mindkét iránybani vétséget elkövette. — Letartóztatott s csak 10000 frtnak letétele mellett jöhöttem, szabad lábra: zár alá vétette irodámat s 36 órai szoros zár után léphettem be saját irodámba, addig pedig klienseim és segédeim lepecsételt ajtókat találtak.

Teljes bizalommal fordulok Méltóságodhoz a büntető jogszolgáltatás legfőbb óréhez, a jog és törvény védőjéhez appellálva, esedezvéen alázattal:

Méltóztassék Lehóczky Vilmos, Turócz-Szt.-Márton-Olatniczai járás szolgabírája ellen ezen bünyenyítő panasz alapjánó vizsgálat elrendelése végett a szükséges indítványt megtéetni, a vizsgálat befejezte után pedig a büntető törvénykönyv 193 és 471 §§-ai alapján vádat emelni és vádlottnak kellő megbüntetése által nekem jogot és igazságot — teljes elégtételt szerezni.

Kiváló tisztelettel Méltóságos Főügyész Úr alázatos szolgája
Dr. Engländer Ede s. k.

H I R E K.

Pétervárról írják: A Pahlen gróf elnöklété alatt működő bizottság ezután mindenek előtt azon kérdéssel fog foglalkozni: vajjon megengedtetik-e zsidóknak a benső kormányzóságokban letelepedni, s ott ingatlan jóságokat birni. Az első kérdésre vonatkozólag több memorandum érkezett a bizottsághoz, melyek a jogoknak kibővítését ja-

Az imák igen rövidek; az ünnepeket rendszeren valamely vásár- vagy katolikus ünnepnapokon tartják meg; engesztelő napkor délben kimennek a templomból és csak néhány óra után gyűlnek ismét össze. A szónoklatban kerülnek a kizárólagos zsidóságot.

„Nos, ha következetes akar lenni, akkor ez a jövő korszak zsidósága,” mondá Fridrika Laditzhoz, midőn Skopp asszonyval az imaházból kiléptek.

„Ó nem asszonyom,” válaszolá Laditz mosolyogva. „Ez nem a jövő korszak zsidósága, hanem a jövő vallása, Ez a tiszta észvallás, melyen alig vehető észre valami kizárólagos nemzeti vagy felekezetiesség. Ily magaslatra fog a protestantismus is emelkedni, milyenné már a szabad közösségekben, vagy a katholicismus a német katolikus szövetkezetekben kinőtte magát. Ekkor csak egy egykáz lesz, ki Amram az ács fiát úgy dicsőíti mint Solont és Lykurgot, mint Sokratest és Platot, mint Schillert és Göthet, mint Deákot és Garibaldit. Ekkor megszűnnek a felekezeti szertartások és szokások, zsidóság, kereszténység megtisztulnak minden külsőségektől és egygyé lesznek. A művelt férfi, az intelligens nő nem várja be e késő jövendőt; és már most széttépik e lánczokat.”

Nagy figyelemmel hallgatta őt Fridrika mély gondolatokba merült, melyben sem Skopp asszony sem Laditz ur nem háborgatták.

IV.

Már csaknem bevégezték utazásukat; látták Hamburgot, Kölnt, Párist; voltak a kiállításán, sok ismerősre akadtak ott, szóval nagyon jól mulattak. Még gyakran beszélgettek vallási dolgokról és Laditz ur igen tanulmányos tanítványra akadt. A nyár már csaknem elmúlt és az utitársaság hazafelé jár egy hajón lefelé a Rajnán. Mily élvezet volt a nagyvárosi zaj, lárma, tolongás után a szép rajnavölgyet csodálhatni! Gyönyörű szeptemberi nap volt, kissé meleg is; de a vizen kellemes hüvös szellő lengedez. Fridrika barátnőjével a hajó fedélzetén fel és alá sétált; a hölgyek mellett Laditz ur, ki mindazon várromokat, melyek mellett elvonultak névről ismerte és majd kedves, majd riasztó regéket beszélt el felőlük. Itt Rhense mellett a császárszék, amott a trieri érsek egy vára, tul a kölni érsek birtoka, és eddig terjedt a mainzi egyházi fejedelem birodalma. A hölgyek csak úgy lesték ajkáról a szót, oly szépen tudott elbeszélni és minderről felvilágosítást adni. Jelenlétében ismét felépültek a lerombolt lovagvárak, a hegyek és sziklák feléledtek elbeszélői által. Most Coblenz és Ehrenbreitenstein mellett haladnak el, ott fekszik a szép Stolzenfeld és amott Oberlahnstein. Mindig szebb és regényesebb lesz a táj; lassan halad a gőzhajó, de még mindig elég gyorsan annak, ki mind e szép képet élvezni akarja. (Folyt. köv.)

vasolják. Az ipar és kereskedelmet illetőleg pedig a bizottság valószínűleg elhatározza, hogy miután ezzel az ország lakóinak kizsákmányolása van egybekötve, tehát eltiltandók. A mi a második kérdést illeti, erre vonatkozólag különféle vélemények hallhatók; némelyek azt kívánják, hogy a zsidóknak egyáltalában ne legyen szabad földbirtokot vásárolni vagy kibérelni; mások ismét abbau a véleményben vannak, hogy a szabadjon a zsidóknak birtokot örök időre megvenni, de tiltassanak el a bérléstől; egy harmadik vélemény végre pedig az, hogy a zsidók, mint orosz alattvalók, mindazon jogokat élvezzék, melyeket nem orosz származásu alattvalók ingatlan jóság szerzésére vonatkozólag bírnak.

Londonból írják: Sir Julian Goldsmid a választásokra vonatkozó reformbillt készített, mely megszüntet minden különbséget háztulajdonos és lakó közt, s nagy mértékben kiterjeszti a választó jogot. A törvényjavaslat a rendőrséget is választási joggal bírónak mondja ki, s a választási jogosultságra megkövetelt 12 havi letelepedési időtartamat egy óra szállítja le, — Sir Goldsmid Julián egy zsidó családhoz tartozik, mely oly nagy érdemeket szerzett magának Angolországban a zsidóság körül, hogy annak szabadelvü törekvését ezen oldalról is csak méltányolni tudjuk.

A Függetlenség e héten többször feldicsérte a váci utczában ujonnan etáblizott W. M.-féle banküzletet, sőt sorsjegybirtokos előfizetőinek tudakozó intézet gyanánt is ajánlotta, mint legbiztosabb forrást, ha a huzásokról értesítést nyerni óhajtanának. Miután pedig a W. M.-féle banküzlet zsidóé, nagyon sajtáságosnak tartjuk a Függetlenség dicséretét. Drága pénzen lett az megvásárolva, a miért az eredményre való tekintettel, bezzeg kár volt, mert az ilyen támogatásokkal nemcsak hogy a Függetlenség további fennállását segítik elő, hanem okot is adnak arra, hogy az elvhűsre oly büszke antiszemita egy pár rongyos forintért s ögre akasszák az elvet. Ha hirdetésre szükségük van az antiszemita lapoknak, forduljanak Istóczyhoz, hogy hirdesse irodalmi műveit.

— **Visszavont sajtóper.** Dr. Herczfelder Samu budapesti ügyvédnek a zsidó reform egyház nevében lapunk szerkesztője ellen indított sajtóperre visszavonatott. Dr. Herczfelder tudvalevőleg mint a zsidó reformegyház id. elnöke emelt panaszt, Bogdányi Mór ellen, a ki ez egyházat az „Egyenlőség“ egyik cikkében megtámadta. Miután azonban a vallás és közoktatásügyi miniszternek a főváros törvényhatóságához időközben intézett egyik leirata a zsidó reform egyháztól az alakulási jogot megvonta, a panasz is tárgytalanná vált s így a sajtópernek elmaradnia kellett.

A rabbi állomások betöltése körül legújabb időben folyton növekedő élénkség tapasztalható. Mig ezelőtt azok a hitközségek is, melyek teheték — nagyon szereték elodázni a megüresedett rabbi állomások betöltését, most azt látjuk, hogy még a kevésbé tehetős izr. hitköz-

ségek is igyekeznek rabbit alkalmazni. Ez a fordulat kétségtelenül egyik folyománya a vallás és közoktatásügyi miniszternek az anyakönyvvezetés tárgyában kiadott legújabb rendeletének. Miután mi a zsidó hitközségnek rabbikkal való ellátását nagyon üdvösnek tartják, ennél fogva a miniszteri rendeletnek is van jó oldala, a mely némi kárpótlást nyújt számos hibájáért.

A kalócsai izr. kereskedelmi ifjuság az ottani szegénysorsu izraelita tanuló-gyermekek segélyezésére a „Polgári olvasóköri“ helyiségeiben folyó évi február hó 13-ikán zártkörű s jótékony célú tánczvigalmat rendez.

Pályázati hirdetés Ajka izr. kerületi statusquo irányu hitközség f. évi május elsejéig egy rabbit aki egyszersmind anyakönyvvezetői képességgel bírjon, alkalmazni kíván. Pályázóktól a fönti képességen kívül még megkívánatik, hogy három jelentősebb orthodox elvet valló rabbittól Thorája, magyar és német nyelven egyaránt szónokolni képes legyen. Fizetése egy polgári évre 400 frt, lakás, 3 öl tűzifa és az anyakönyvvezetésből eredő jövedelmek. Az állást elnyerni óhajtok jól fölszerelt kérvényeiket márczius 1-ső napjáig az elnökséghez czimezve küldjék be. Probalelőadásra csak a meghívottak jöhetnek és ezen utazásból eredő költségek csak a megválasztatnak fognak megtérítetdi. Megjegyeztetik még, hogy „Móhl“ előnyben részesül. Ajkán, 1886 jan. hó 22-én, Schlesinger Pál alelnök, Weisz Sámuel, hitközs.-jegyző.

— **Az „Anker.“** A legutolsó évi zárlat szerint a halálesetve nyereséggel biztosítottak az évi díj 25%-kát kapják osztalékképen. Az 1885-ik évben lejárt gyermek-biztosításokra (E. táblázat) 37.2% nyereséggel osztalék esik s így minden biztosított 1000 frt helyett nyereséggel együtt 1372 frt fizettetett. Folyó év decz. hóban 757 bevallás 1.783.834 frt összeggel lett benyújtva. Kiállított 754 szerződés 1.816.207 frt tőkéről. 1885. január 1-től benyújtott 8116 bevallási 18.617.054 frt összeggel, s kiállított 7729 szerződés 17.647.098 frt tőkéről. A biztosítási állomány 1884. végével 73914 szerződésben 139.264,818 frt volt. Fennállása óta a társaság lejárt biztosítások után 40 millió frtot fizetett. Díjtáblázatok s felvilágosítások a magyarországi vezérügynökségnél Budapest, V., Gizell-tér 6. szám alatt nyervehetők.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. Á. urnak Arad. Nagyon ügyesen érvel, a kiindulási pont is helyes, jól is meg van írva; de mindazáltal nem közölhető, mert theologiai értekezeteknek lapunk tért nem engedhet.

M. L. urnak Szokolca. Nincs szükségünk reá.

D. A. urnak Karansebes. Régóta vártuk. Átdolgozás mellett használható.

L. A. urnak Temesvár. A tárggyal többé nem foglalkozhatunk. Elég volt abból annyi.

HIRDETÉSEK.

Az EQUITABLE

életbiztosító-társaság New-Yorkban

alapított 1850-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én 788,993.384 o. é. frt.
a társaság vagyona „ „ „ 148,312.910 o. é. frt.
nyeremény tartalék „ „ „ 26,733,223 o. é. frt.,
az 1884-ben kötött új biztosítások
összege . . . . . 316,436.495 o. é. frt.

az egész nyeremény a biztosítottak közt osztatik szét.

Minden kötvény három év múlva megtámaszthatatlanná válik.

Magyarországra vezérképviselőség

Budapest, VI., Andrassy-ut 12. sz.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb hólyag készülék minden betegség ellen, csak valódi párisi garantiroztatik, tuczatja 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi tuczatja 2, 3 és 4 frt, — Legfinomabb mellboríték, darabja 2 frt. Kitünő minőségű: darabja 1 frt, 1.50 kr., 2 frt és 3 frt. — Külei előjegy mellett, használati utasítással.

Jul. Reif, specialista, WIEN
IV., Margarethenstrasse 7.

Az „EGYENLŐSÉG”

kiadó hivatala IV., váczi utca 11. sz.

a hová mindennemű küldemény

czimzendő.

PÁLYÁZAT.

Alulirt izr. hitközségben, mint a tapolczai izr. anyakönyv kerület székhelyén, a betöltendő rabbi állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Föltételek: Az alkalmazandó rabbitól megkivántatik, hogy magyarhoni szülött, mozaicus-rabinicus tudományokban képesített, valamint a magyar hitszónaklatban tökéletesen jártas legyen. Ez állással évi 1000 (ezer) frt. fizetésen fülül szabad lakás, füllelnény és az anyakönyvvezetéssel járó díjak vannak egybekötve. Pályázni kívánó urak kellően felszerelt kérvényeiket **f. évi márczius hó 31-ig** alulirt hitközség elnökénél sziveskedjenek benyújtani. Próba-előadásokat csakis a meghívottnak van joga tartani. Az útiköltségek egyedül az alkalmazott úrnak fognak megtéríteni. Kelt Tapolczán. (Zala megye), 1886. évi január hó 10-én.

A hitközségi elnök.